

แนวทางการจัดให้มีกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิและกำหนดคุณสมบัติ
ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
LEGAL GUIDELINES FOR THE PROTECTION OF RIGHTS AND
QUALIFICATIONS OF QUALIFIED MEMBERS OF
THE NATIONAL ENVIRONMENT BOARD

¹วิศรา กุมพะ

¹Warissara kumpa

มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ประเทศไทย
Sripatum University, Thailand

Petcharee3686@gmail.com

Received: May 26, 2023; Revised: July 28, 2023; Accepted: August 20, 2023

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ในเรื่องแนวทางการจัดให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและกำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พบว่าไม่ได้มีบทบัญญัติในการคุ้มครองกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กรณีที่ถูกฟ้องร้อง ในคดีอาญา คดีแพ่ง และคดีปกครองและในประเด็นการกำหนดคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญการกำหนดคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญและการสิ้นสุดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มาตรา 12 ได้กำหนดลักษณะของคณะกรรมการไว้ประกอบด้วยกรรมการฝ่ายการเมือง กรรมการฝ่ายข้าราชการประจำ กรรมการในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้บัญญัติไว้ให้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 8 คน และต้องมีภาคเอกชนรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งและได้กำหนดไว้ว่าการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : แนวทางการจัดให้มีกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิ, คุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ, คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

¹นักศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Abstract

The study found that Enhancement and Conservation of Environmental Quality Act B.E. in the National Environment Board It was found that there was no provision for the protection of qualified members of the National Environment Board. In case of being prosecuted in criminal cases, civil cases and administrative cases and in the issue of determining qualifications and expertise. Determination of qualifications and expertise and termination of qualifications of qualified members in the National Environment Board Section 12 of the Enhancement and Conservation of Environmental Quality Act, BE 2535 (1992) stipulates the nature of the committee consisting of political committee members. Director of the Civil Service Department Members of the experts which has provided for the appointment of no more than 8 qualified committees and must include at least half of the private sector and has stipulated that the appointment of qualified committees shall be considered from persons with knowledge Expertise Have work and experience related to the promotion and preservation of environmental quality

Keywords: Guidelines for the provision of laws for the protection of rights, Qualifications of qualified directors, National Environment Board

บทนำ

ในอดีตนั้นประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่จะใช้บังคับเพื่อการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมโดยตรง เมื่อมีปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจึงต้องนำกฎหมายต่างๆ ซึ่งมีมากกว่า 50 ฉบับ มาตีความเพื่อปรับใช้กับสภาพปัญหา ประกอบกับกฎหมายเหล่านั้นมิได้วัตถุประสงค์ครอบคลุมไปถึงการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบโดยตรง ดังนั้นในบางกรณีการนำกฎหมายมาปรับใช้จึงต้องประสบกับสภาพปัญหาและอุปสรรคมากมายทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมไม่อาจจะได้รับการป้องกันและแก้ไขให้คลี่คลายในทางที่ดีได้จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขึ้นใช้บังคับโดยตรง ในปี พ.ศ. 2518 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ขึ้น เพื่อให้เป็นกฎหมายพื้นฐานที่ดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้น คือ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ เพื่อดูแลรักษาและกำหนดนโยบายด้านการสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการปฏิรูปการปกครองประเทศ ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและต้องการที่จะพัฒนาประเทศโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

แห่งชาติ พ.ศ.2518 จึงถูกนำมาพัฒนาและยกร่างขึ้นใหม่เป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อขยายขอบเขตงานด้านสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้นทั้งในระดับ ท้องถิ่น ระดับประเทศ และการประสานงานกับต่างประเทศ และมีผลให้เกิดหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมขึ้น 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่แทนสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อให้สามารถผลักดันนโยบายและมาตรการที่กำหนดไว้ให้มีผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น รวมทั้งตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการกระจายอำนาจ การบริหารและงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมไปสู่ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐานของไทยในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมโดยไม่ขัดหรือแย้งกับการพัฒนาประเทศ (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, : 8-10)

องค์กรในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ได้แบ่งออกเป็น ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และ ราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนกลาง ได้แก่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มาตรา 12 ได้บัญญัติให้มีให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกอบไปด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เกินแปดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ ในจำนวนนี้จะต้องมีผู้แทนภาคเอกชนร่วมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมประกอบไปด้วยกรรมการ 3 ฝ่าย คือฝ่ายการเมืองได้แก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีรวม 11 คน ข้าราชการประจำจำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 8 คน ทำหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 32 พิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รัฐมนตรีเสนอตามมาตรา 35 พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 37 เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุนเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อรัฐมนตรี เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษที่คณะกรรมการควบคุมมลพิษเสนอตามมาตรา 53 (1) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจาก

แหล่งกำเนิดที่รัฐมนตรีเสนอตามมาตรา 55 และกำกับดูแลและเร่งรัดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ประกาศ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็น เพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีความเป็นระบบโดยสมบูรณ์

ปัญหาในเรื่องกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มาตรา 12 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดว่าคณะรัฐมนตรีจะต้องตั้งกรรมการผู้ทรงวุฒิโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมการจากภาคเอกชนว่าจะต้องคัดเลือกมาจากที่ใด หรือองค์กรใดเพียงแต่กำหนดให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเท่านั้นพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มาตรา 12 ได้กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เกิน 8 คนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ ในจำนวนนี้จะต้องมีผู้แทนภาคเอกชนร่วมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าคณะรัฐมนตรีอาจจะแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่ครบ 8 คน ก็ได้โดยมิได้มีบทบัญญัติห้ามไว้ให้น้อยกว่า 8 คน ซึ่งตามมาตรา 7 กำหนดให้องค์กรเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ทั้งในส่วนของการกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการกำหนดคุณสมบัติและการคุ้มครองทางกฎหมายแก่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการจัดให้มีกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิและกำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษานอกจากนั้นยังทำการศึกษาข้อมูลจากตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงาน วิจัย บทความ หนังสือต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด นำมาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการจัดให้มีกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิและกำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญและการสิ้นสุดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาตรา 12 ได้กำหนดให้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 8 คน และต้องมีภาคเอกชนรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งและได้กำหนดไว้ว่าการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการกำหนดคุณสมบัติไว้ในลักษณะกว้างๆมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดว่า คณะรัฐมนตรีจะต้องตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมการจากภาคเอกชนจะต้องคัดเลือกมาจากที่ใด หรือองค์กร การสรรหาเข้าไปเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะอาศัย “ดุลพินิจ” ของคณะกรรมการสรรหาในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานการสรรหา ซึ่งจะอาศัยดุลพินิจของคณะกรรมการเป็นหลักโดยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานด้านความรู้ความเชี่ยวชาญในสิ่งแวดล้อมที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย จึงทำให้การดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาตรา 7 และสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ “ทรัพยากรธรรมชาติมิใช่ของรัฐแต่เป็นของทุกคนที่อยู่ในรัฐ” (พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาตรา 12, ออนไลน์, 2566)

2. การกำหนดจำนวนสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 กำหนดลักษณะของคณะกรรมการไว้ทั้งหมด 3 ฝ่าย ประกอบด้วยฝ่ายการเมืองซึ่งได้แก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี รวม 11 คน ข้าราชการประจำจำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 8 คนโดยกำหนดให้มีผู้แทนภาคเอกชนรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งได้ เมื่อพิจารณาจำนวนกรรมการทั้งหมด อัตราส่วนของกรรมการแต่ละฝ่ายแล้วจะเห็นว่าคณะกรรมการซึ่งเป็นรัฐมนตรีรวมกับกรรมการที่เป็นข้าราชการประจำแล้วมีจำนวนมากกว่าคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่ครบ 8 คนก็ได้ เพราะมาตรา 12 กำหนดว่าคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีได้ไม่เกินแปดคน โดยมีได้ตั้งห้ามการตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิน้อยกว่าแปดคน การกำหนดสัดส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะเห็นได้ว่า ที่แท้จริงก็คือ 4 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 8 คน และถ้ามีการแต่งตั้งไม่ถึง 8 คน ผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนก็จะมีจำนวนน้อยลงไปด้วยหากเมื่อใดที่ฝ่ายรัฐบาลไม่ต้องการ

ให้มีการคำนวนอำนาจของตนมากเกินไป ก็อาจตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิน้อยกว่า 8 คน เมื่อพิจารณาสิทธิในเรื่องความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 10 แห่งปฏิญญาริโอ ซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม (Public Participation) ซึ่งเป็นการบัญญัติหลักการแห่งสิทธิในทางยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมบัญญัติไว้ว่าการจัดการประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดคือ การให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งหมดมีส่วนร่วมในทุกระดับ ในระดับชาติ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบแผนจัดการสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด แผนปฏิบัติการเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ การกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการตัดสินใจ หรือการดำเนินการใดๆ ที่สำคัญ การไม่ตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเลยนั้น เห็นว่าจะกระทำมิได้ เพราะขัดกับเจตนารมณ์ของมาตรา 12 ที่ต้องการให้มีคณะกรรมการมากจากทั้ง สามฝ่ายซึ่งรวมผู้ทรงคุณวุฒิด้วยซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57ที่กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องมีส่วนร่วมและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพรวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมซึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 50 (8)

3. การคุ้มครองทางกฎหมายแก่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามมาตรา 12 การให้ทุนหรือให้โทษ หากถูกฟ้องร้องในทางแพ่ง อาญาหรือในทางปกครอง เมื่อเกิดการฟ้องร้องในทางปฏิบัติผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ต้องว่าต่างแก่ต่างคดีด้วย เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 4 “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 5 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ซึ่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็น “เจ้าหน้าที่” และไม่มีหลักหลักกฎหมายในการคุ้มครองผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 5 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1, ออนไลน์ 2566)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. การกำหนดคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญและการสิ้นสุดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้มีความชัดเจนจะทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงปราศจากการใช้ “ดุลพินิจ” ของเจ้าหน้าที่ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 12/1 มาตรา 12/2 มาตรา 12/3

2. การกำหนดจำนวนสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 12 สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57 และมาตรา 50(8) โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนภาคเอกชนให้มีจำนวนแปดคน

3. การคุ้มครองทางกฎหมายแก่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในกรณีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ของตนการให้ทุนหรือให้โทษอาจถูกฟ้องร้อง โดยไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายคุ้มครองกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้กำหนดหลักกฎหมายในการคุ้มครองผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กรณีฟ้องร้องหรือถูกฟ้องร้อง คดีแพ่ง คดีอาญา และคดีปกครอง ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มาตรา 12/4

การกระทำใดที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของตนให้ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- สุนีย์ มัลลิกะมาสลาย. (2539). : *การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.pcd.go.th/lawstype/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธ.ค. 65).
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มาตรา 12. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.bsa.or.th> (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ม.ค. 66).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 60 (8) (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.drthawip.com/constitution/007> (สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ม.ค. 66).
- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 5 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law> (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ม.ค. 66).

